C/2026/3937

1.9.2026 г.

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от 10 юли 2026 година

относно икономическата, социалната, трудовата, структурната и бюджетната политика на Словения

(C/2026/3937)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета ([1]), и по-специално член 3, параграф 3 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

(1) Регламент (ЕС) 2024/1263 определя целите на рамката за икономическо управление, която е насочена към насърчаване на стабилни и устойчиви публични финанси, устойчив и приобщаващ растеж и устойчивост чрез реформи и инвестиции, както и предотвратяване на прекомерен бюджетен дефицит. В регламента се предвижда, че Съветът и Комисията осъществяват многостранно наблюдение в рамките на европейския семестър в съответствие с целите и изискванията, определени в Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Европейският семестър включва по-специално формулирането и наблюдението на изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки.

(2) На 25 ноември 2025 г. Комисията прие становище относно проекта на бюджетен план на Словения за 2026 г. На същата дата въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие Доклада за механизма за предупреждение за 2026 г., в който беше посочено, че Словения не е една от държавите членки, за които ще е необходимо да се извърши задълбочен преглед. Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната, препоръка за препоръка на Съвета относно човешкия капитал в Европейския съюз, както и предложение за съвместния доклад за заетостта за 2026 г., в който се анализира прилагането на насоките за заетостта и принципите на Европейския стълб на социалните права. Съветът прие препоръката относно икономическата политика на еврозоната ([2]) на 21 април 2026 г., а съвместния доклад за заетостта и препоръката относно човешкия капитал – на 9 март 2026 г.

([1]) Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета (ОВ L, 2024/1263, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) ОВ C, C/2026/2434, 28.4.2026 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

(3) На 29 януари 2025 г. Комисията публикува компас за конкурентоспособността – стратегическа рамка, която има за цел да повиши глобалната конкурентоспособност на Съюза през следващите пет години. В него трите преобразяващи императива – иновации, декарбонизация и конкурентоспособност, и сигурност – се определят като стълбове от критично значение за устойчив икономически растеж. След публикуването на компаса за конкурентоспособността той служи като основа за работата на европейския семестър, като гарантира, че икономическите политики на държавите членки са съобразени със стратегическите цели на ЕС, и създава единен подход към икономическото управление, насърчаващ устойчивия растеж, иновациите и устойчивостта в целия Съюз.

(4) През 2026 г. европейският семестър за координация на икономическите политики продължава да се развива успоредно с последния етап от прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) ([3]). Плановете за възстановяване и устойчивост (ПВУ), заедно с финансирането по линия на политиката на сближаване, бяха от съществено значение за изпълнението на приоритетите на политиката в рамките на европейския семестър, тъй като в плановете трябваше да бъдат включени мерки за ефективно справяне с всички или със значителна част от предизвикателствата, посочени в съответните специфични за всяка държава препоръки, отправени през последните цикли, а в програмите, финансирани по линия на европейската политика на сближаване, трябваше да бъдат отчетени специфичните за всяка държава препоръки. Тъй като наближава краят на срока на прилагане на МВУ, продължава да бъде изключително важно да се поддържат и надграждат реформите и инвестициите, подкрепяни и изпълнявани по линия на МВУ, по-специално тези, които допринасят за справяне с предизвикателствата, посочени в специфичните за всяка държава препоръки.

(5) На 3 юни 2026 г. Комисията публикува доклада за Словения за 2026 г. В него беше оценен напредъкът на Словения в изпълнението на специфичните за държавата препоръки за 2025 г. и беше направен преглед на изпълнението от страна на Словения на плана за възстановяване и устойчивост. Въз основа на този анализ в доклада за държавата бяха посочени най-неотложните предизвикателства, пред които е изправена Словения. В него бяха оценени също напредъкът на Словения при прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигането на водещите цели на Съюза в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността и социалното изключване, както и напредъкът в постигането на целите на Обединените нации за устойчиво развитие.

(6) На 21 януари 2025 г., въз основа на оценката и препоръката на Комисията, Съветът прие препоръка за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Словения ([4]). Планът обхваща периода от 2025 г. до 2028 г. и представя фискална корекция, разпределена за четири години. Съветът препоръча следните максимални темпове на растеж на нетните разходи: 5,6 % през 2025 г., 4,4 % през 2026 г., 4,1 % през 2027 г. и 4,0 % през 2028 г., което съответства на максималните кумулативни темпове на растеж, изчислени спрямо базовата 2023 година на 12,1 % през 2025 г., 17,0 % през 2026 г., 21,8 % през 2027 г. и 26,6 % през 2028 г.

(7) Агресивната война на Русия срещу Украйна и последиците от нея представляват екзистенциално предизвикателство за Европейския съюз. Комисията прикани държавите членки да поискат задействането по координиран начин на националната клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, за да се подкрепят усилията на ЕС за постигане на бързо и значително увеличение на разходите за отбрана, като това предложение беше приветствано от Европейския съвет на 6 март 2025 г. След като получи искането на Словения, на 8 юли 2025 г. Съветът, по препоръка на Комисията, прие препоръка, която позволява на Словения да се отклони от препоръчаните максимални темпове на растеж на нетните разходи ([5]). Периодът, в който е задействана националната клауза за дерогация (2025 – 2028 г.), дава възможност на Словения да промени приоритетите на държавните разходи или да увеличи държавните приходи, така че трайно по-високите разходи за отбрана да не застрашат фискалната устойчивост в средносрочен план.

([3]) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Препоръка на Съвета от 21 януари 2025 г. за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Словения (ОВ C, C/2025/640, 10.2.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/640/oj).

([5]) Препоръка на Съвета, с която се допуска Словения да се отклони от максималните темпове на растеж на нетните разходи, заложени от Съвета, съгласно Регламент (ЕС) 2024/1263 (Задействане на националната клауза за дерогация) (ОВ C, C/2025/3973, 20.8.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3973/oj).

(8) На 30 април 2026 г. Словения представи своя годишен доклад за напредъка за 2026 г. ([6]) относно спазването на препоръчаните максимални темпове на растеж на нетните разходи и изпълнението на реформите и инвестициите в отговор на основните предизвикателства, посочени в специфичните за държавата препоръки в рамките на европейския семестър. Годишният доклад за напредъка отразява също шестмесечното докладване на Словения относно напредъка, постигнат при изпълнението на нейния план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 27 от Регламент (ЕС) 2021/241.

(9) Растежът на реалния БВП през 2025 г. беше 1,1 %, а инфлацията по ХИПЦ беше 2,5 %. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се предвижда реалният БВП да нарасне с 1,9 % през 2026 г. и с 2,3 % през 2027 г., а инфлацията по ХИПЦ да бъде 3,5 % през 2026 г. и 2,5 % през 2027 г.

(10) Въз основа на данни, предоставени от Евростат ([7]), дефицитът на сектор „Държавно управление“ на Словения се е увеличил от 0,9 % от БВП през 2024 г. до 2,5 % през 2025 г. Увеличението на дефицита през 2025 г. отразява главно постоянното нарастване на текущите разходи, рекордно високото равнище на публичните инвестиции и цикличното забавяне на приходите. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата на изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се предвижда дефицит, възлизащ на 3,3 % от БВП през 2026 г. и 3,5 % от БВП през 2027 г. Увеличението през 2026 г. отразява главно увеличението на текущите разходи, дължащо се на междинното потребление на сектор „Държавно управление“, социалните обезщетения и заплатите в публичния сектор. Увеличението на дефицита през 2027 г. отразява главно изтичането на срока на прехвърлянията от ЕС на безвъзмездни средства по МВУ на фона на устойчиво високо равнище на публичните инвестиции.

(11) На 11 май 2026 г., след крайната дата за прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г., Народното събрание прие допълнителни мерки, увеличаващи дефицита, в областта на данъка върху доходите на физическите лица, осигурителните вноски, данъците върху продуктите и социалните трансфери, за които Комисията счита, че носят общи бюджетни разходи между 0,5 % и 1,0 % от БВП през 2026 г. Очаква се повечето от тези мерки да не бъдат временни, което ще увеличи дефицита през 2026 г. и след това. Освен това предишното правителство подготви редица мерки за икономии, насочени към намаляване на дефицита на сектор „Държавно управление“ под 3 % от БВП. Като се има предвид несигурността около техния размер и приемане, въздействието на тези по-нови мерки не е разгледано на този етап.

(12) Въз основа на оценките на Комисията фискалната позиция ([8]), която включва разходи, финансирани както на национално равнище, така и на равнище ЕС, е била експанзионистична – с 1,6 % от БВП през 2025 г. Очаква се тя да бъде експанзионистична — с 1,3 % от БВП през 2026 г., и рестриктивна с 0,7 % през 2027 г.

(13) Въз основа на данни, предоставени от Евростат ([9]), консолидираният дълг на сектор „Държавно управление“ на Словения намаля от 66,4 % от БВП в края на 2024 г. на 65,7 % в края на 2025 г. Намалението на съотношението на дълга към БВП през 2025 г. отразява главно разликата между лихвените проценти и темповете на растеж, водеща до намаляване на дълга. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата за изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се предвижда съотношението на дълга към БВП да се увеличи до 64,9 % до края на 2026 г. и да нарасне до 65,1 % до края на 2027 г. Намалението на съотношението на дълга към БВП през 2026 г. отразява главно разликата между лихвените проценти и темповете на растеж, водеща до намаляване на дълга, и корекция наличности-потоци, намаляваща дълга.

([6]) Годишният доклад за напредъка на Словения за 2026 г. беше изготвен от приключващото мандата си правителство с условието да не се променя политиката. Годишните доклади за напредъка за 2026 г. са на разположение на адрес: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([7]) Евростат, Европейски показатели, 22.4.2026 г.

([8]) Фискалната позиция се определя като мярка за годишната промяна в основната бюджетна позиция на сектор „Държавно управление“. Нейната цел е да бъде оценен икономическият импулс, даден от фискалните политики – както тези, които са финансирани на национално равнище, така и тези, които се финансират от бюджета на ЕС. Фискалната позиция се измерва като разликата между: i) средносрочния потенциален растеж и ii) промяната в първичните разходи без дискреционните мерки по отношение на приходите, включително разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа (безвъзмездни средства) от Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на Съюза.

([9]) Евростат, Европейски показатели, 22.4.2026 г.

(14) Въз основа на данни на Евростат ([10]) общите разходи за отбрана на сектор „Държавно управление“ в Словения са възлезли на 1,3 % от БВП през 2025 г., което съответства на увеличение от 0,2 процентни пункта от БВП в сравнение с референтната 2021 г. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се очаква те да бъдат 1,6 % от БВП през 2026 г., което съответства на увеличение от 0,5 процентни пункта от БВП в сравнение с 2021 г. ([11])

(15) Съюзът продължава да е изправен пред рискове от прекъсване на енергийните доставки и повишена нестабилност на цените, изострени от геополитическото напрежение, което засяга световните пазари на нефт и газ. Опитът от енергийната криза от 2022 – 2023 г. показа, че широкообхватните и нецеленасочени мерки водят до големи фискални разходи и са социално и икономически неефективни. След избухването на войната в Близкия изток през февруари 2026 г. Словения прие мерки на фискалната политика за смекчаване на въздействието на високите цени на енергията върху домакинствата и предприятията ([12]). Те включват нецеленасочено намаляване на акцизите върху дизеловото гориво, бензина и мазута за отопление, което се очаква да продължи до края на годината, и нецеленасочено намаляване на екологичния данък върху въглеродния диоксид върху дизеловото гориво, бензина и мазута, чийто срок на действие изтича през юни 2026 г. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. фискалните разходи за тези мерки се очаква да възлязат на 0,2 % от БВП през 2026 г. Според оценките на Комисията, ако тези мерки останат в сила до края на 2026 г., фискалните разходи за тях ще възлязат на 0,3 % от БВП през 2026 г.

(16) Въз основа на изчисленията на Комисията нетните разходи в Словения нараснаха с 8,8 % през 2025 г. и с 13,2 % кумулативно през 2024 г. и 2025 г. Растежът на нетните разходи през 2025 г. надхвърля препоръчания максимален темп на растеж, което съответства на отклонение от 1,4 % от БВП на годишна база. Когато 2024 г. и 2025 г. се разглеждат заедно, се очаква кумулативният темп на растеж на нетните разходи също да бъде над препоръчания максимален темп на растеж, което съответства на отклонение от 0,5 % от БВП в кумулативно изражение. Като се има предвид гъвкавостта за по-високи разходи за отбрана, предвидена в националната клауза за дерогация, разглеждайки 2024 г. и 2025 г. заедно, кумулативното отклонение на нетните разходи възлиза на малко над 0,3 % от БВП.

(17) Въз основа на изчисленията на Комисията се очаква нетните разходи в Словения да нараснат със 7,2 % през 2026 г. и с 21,3 % кумулативно през 2024 г., 2025 г. и 2026 г. Очакваният растеж на нетните разходи през 2026 г. надхвърля препоръчания максимален темп на растеж, което съответства на отклонение от 1,2 % от БВП на годишна база. Когато 2024, 2025 г. и 2026 г. се разглеждат заедно, се очаква прогнозираният кумулативен темп на растеж на нетните разходи също да бъде над препоръчания максимален темп на растеж, което съответства на отклонение от 1,7 % от БВП в кумулативно изражение. Като се има предвид гъвкавостта за по-високи разходи за отбрана, предвидена в националната клауза за дерогация, като 2024 г., 2025 г. и 2026 г. се разглеждат заедно, кумулативното отклонение на нетните разходи възлиза на 1,2 % от БВП.

(18) На 3 юни 2026 г. Комисията прие доклад в съответствие с член 126, параграф 3 от ДФЕС ([13]). В този доклад се прави оценка на положението на Словения по отношение на критерия за дефицита, тъй като нейният планиран дефицит на сектор „Държавно управление“ през 2026 г. надхвърля референтната стойност от 3 % от БВП. В доклада се стига до заключението, че Словения не изпълнява критерия за дефицита. Същевременно Съветът задейства националната клауза за дерогация за Словения и дефицитът, надвишаващ референтната стойност, се обяснява напълно с увеличението на разходите за отбрана от 2021 г. насам въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. Комисията е на мнение, че на този етап няма основание за откриване на процедура при прекомерен дефицит за Словения, но продължава да съществува значителна несигурност по отношение на фискалните перспективи за 2026 г. (вж. съображение 12). При липсата на достатъчно корективни мерки, предприети по надежден и навременен начин, това може да доведе до откриването през есента на процедурата при прекомерен дефицит за Словения. С оглед на това и след като разгледа становището на Икономическия и финансов комитет, създаден съгласно член 126, параграф 4 от ДФЕС, Комисията на този етап не предложи откриване на процедура при прекомерен дефицит.

([10]) Евростат, държавни разходи по класификация на функциите на държавното управление (КОФОГ).

([11]) Определението на НАТО за разходите за отбрана се различава от определението за разходите за отбрана по КОФОГ. Освен това може да са налице различия, дължащи се на момента на вписване на разходите, по-специално за военно оборудване, тъй като докладването в рамките на НАТО не следва националните счетоводни правила по отношение на момента на вписването.

([12]) Това отразява положението към крайната дата на изготвяне на прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. (4 май 2026 г.).

([13]) Доклад на Комисията, изготвен в съответствие с член 126, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз, 3.6.2026 г., COM(2026) 302 final.

(19) За данъчния микс на Словения се разчита в голяма степен на данъчното облагане на труда, което представлява 52 % от общите данъчни приходи през 2023 г. В контекста на бързо застаряващото население и намаляващата работна сила в трудоспособна възраст силната зависимост на Словения от данъците върху труда представлява структурен риск, тъй като високата данъчна тежест може да обезкуражи създаването на работни места и да окаже отрицателно въздействие върху предлагането на работна сила и конкурентоспособността. Понастоящем Словения използва в ограничена степен източници на приходи, нарушаващи конкуренцията в по-малка степен; постоянните данъци върху недвижимата собственост генерират приходи доста под средните за ЕС и не са предложени реформи в тази област. Словения не разполага с рамка за оценка на икономическата ефективност или необходимостта от мащабното повтаряне на данъчните разходи в размер на 5,2 % от БВП през 2023 г. Систематичният преглед на тези разходи и корекции на данъчното облагане на недвижимото имущество би разширил данъчната основа и би създал допълнително фискално пространство. Ребалансирането на данъчния микс, за да се въведат по-благоприятни за растежа и устойчиви източници смекчава структурните рискове и подкрепя фискалната устойчивост.

(20) Повишаването на ефективността на публичните разходи е необходимо за справяне с нарастващите разходи, свързани със застаряването на населението, и за подобряване на качеството на публичните финанси. Въпреки че Словения има опит в изготвянето на анализи на разходите, те все още не се интегрират систематично в годишната бюджетна процедура. Институционализирането на редовните прегледи на разходите в най-големите разходни области, по-специално социалната закрила (17,1 % от БВП), здравеопазването (8 %), икономическите въпроси (5,7 %) и образованието (5,5 %), би улеснило по-ефективното преразпределяне на ресурсите и би повишило отчетността. Въпреки увеличаването на социалните трансфери, процентът на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, се е увеличил за четвърта поредна година, което отразява по-специално увеличаването на процента на изложените на риск от бедност сред възрастното население, и сочи, че системата не успява да достигне до най-уязвимите. Може да се постигне повишаване на ефективността чрез по-добро насочване на социалните обезщетения, хармонизиране на фрагментираната семейна подкрепа и решаване на въпроса с обезщетенията за отпуск по болест. Демографският спад, застаряването на населението и неравномерният достъп до качествени основни услуги (здравеопазване и образование) засилват териториалните различия, като оказват особено въздействие върху селските райони. Освен това, въпреки че публичните инвестиции продължават да бъдат високи, е необходимо подобряване на съдържанието и планирането им чрез засилена координация между националните и местните органи, за да се гарантира фискална устойчивост и да се подкрепи потенциалът за растеж.

(21) Изпълнението на програмите на политиката на сближаване, които включват подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Фонда за справедлив преход (ФСП) и Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и Кохезионния фонд, в Словения е над средния темп за ЕС както по отношение на подбора на проекти, така и по отношение на плащанията. Важно е да се запази настоящата динамика, като същевременно се увеличи максимално въздействието на инвестициите по места. Словения вече предприема действия в рамките на програмите си по политиката на сближаване, за да повиши конкурентоспособността и растежа. Някои области обаче може да се нуждаят от допълнително укрепване на изпълнението, включително тези, свързани с уменията, научните изследвания и иновациите, адаптирането към изменението на климата, управлението на водите и предоставянето на местни услуги. От съществено значение е да се гарантира, че новите инвестиции, определени от Словения в нейния междинен преглед на фондовете на политиката на сближаване, по-специално тези, свързани с петте приоритета, определени в Регламента за междинния преглед ([14]), се осъществяват бързо и ефективно.

(22) Словения е изправена пред няколко допълнителни предизвикателства, свързани с енергийния сектор, устойчивия транспорт, издръжливостта спрямо изменението на климата, околната среда, бизнес средата, конкурентоспособността и недостига на работна сила.

(23) Както е посочено в компаса за конкурентоспособността, всички европейски, национални и местни институции трябва да положат големи усилия за изготвяне на по-прости правила и за ускоряване на административните процедури. Комисията си постави амбициозни цели за намаляване на административната тежест — с поне 25 % за всички дружества, като за МСП с поне 35 %. Тя също създаде нови инструменти за постигането на тези цели, включително систематичен стрес тест на действащото законодателство на ЕС и засилен диалог със заинтересованите страни. За да бъде на нивото на тази амбиция, Словения също трябва да предприеме действия. Постигнат е известен напредък, но се запазва необходимостта от засилване на сътрудничеството и координацията между националното, регионалното и местното равнище. 66 % от дружествата считат сложността на административните процедури за ограничение за извършването на стопанска дейност в Словения ([15]). Структурните предизвикателства продължават да тежат върху стопанската среда в Словения. Недостигът на работна сила и умения, регулаторните и данъчните тежести действат като основни ограничения за инвестициите и растежа. Процесите на издаване на разрешения продължават да представляват особена прекомерна тежест, с дълги срокове за издаване на разрешения за строителство и екологични разрешения, необходимост от физическо управление на правните формалности и ограничена оперативна съвместимост на цифровите регистри. Въпреки значителния напредък в цифровизацията на обществените услуги Словения все още е под средното равнище за ЕС и все така са налице някои предизвикателства, свързани с гарантирането на насоченост към ползвателите, оперативна съвместимост и повторно използване на данните на всички равнища на управление. Продължават да съществуват регулаторни пречки пред единния пазар, които засягат по-специално трансграничната търговия с услуги и някои регулирани професии, а напредъкът в преодоляването им остава ограничен. В това отношение увеличаването на обхвата, амбицията и темпа на опростяване на нормативната уредба и административната модернизация може да доведе до подобряване на качеството и понижаване на цените, както и да подкрепи растежа в дългосрочен план.

([14]) Регламент (ЕС) 2025/1914 на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2025 г. за изменение на регламенти (ЕС) 2021/1058 и (ЕС) 2021/1056 по отношение на специални мерки за справяне със стратегически предизвикателства в контекста на междинния преглед.

([15]) Експресен доклад на Евробарометър относно отношението на предприятията към корупцията в ЕС, 2025 г.

(24) Публично-частните връзки на Словения в областта на научните изследвания и иновациите (НИИ) по отношение на съвместните публикации остават малко над средните за ЕС, но страната изпитва затруднения да превърне отличните научни изследвания в успешни продукти, като по-нататъшен напредък би могъл да бъде постигнат чрез улесняване на трансфера на знания и осигуряване на финансова подкрепа за НИРД. Разходите на предприятията за НИРД в Словения са на средното равнище за ЕС, но в продължение на три години те намаляваха, особено сред МСП, и се установиха на 1,5 % от БВП. Освен това публичните разходи на Словения за НИРД продължават да изостават от средните за ЕС за 2024 г. (0,64 % спрямо 0,72 % от БВП), както и от националната цел (1,25 %). Регионалният капацитет за иновации се укрепва ефективно, въпреки че в някои региони все още се наблюдават по-ниски инвестиции в НИРД и по-слаби резултати по отношение на производителността, което ограничава конкурентоспособността и стимулирания от иновациите растеж. В момента се провеждат някои положителни инициативи, включително стратегически проекти за финансиране и целенасочена подкрепа за предложения с висок потенциал, но е важно да се внедрят по ефективен начин алтернативни инвестиционни инструменти, особено за стартиращите предприятия, за пълноценното използване на иновационния капацитет на Словения и за пълното му реализиране. Словения положи усилия за подобряване на управлението на НИИ, като консолидира повечето политики в областта на НИИ в рамките на едно министерство, актуализира Закона за научноизследователските, развойните и иновационните дейности и създаде механизми за хоризонтална координация с цел рационализиране на инициативите на политиката, които бяха част от словенския план за възстановяване и устойчивост (ПВУ). Въпреки че тези реформи бяха осъществени, тяхното въздействие все още не е осезаемо и механизмите може да изискват добавяне на компонент за мониторинг, за да се проследи напредъкът и евентуалното укрепване. Освен това все още не е въведен по-систематичен подход към трансфера на знания, което може да възпрепятства превръщането на висококачествените академични изследвания в икономически жизнеспособни продукти.

(25) Словенските предприятия разчитат предимно на банково финансиране поради по-слабо развития капиталов пазар на страната и ограниченото участие на местни институционални инвеститори във финансирането на иновативни дружества и стартиращи предприятия. Секторите на частното дялово финансиране и рисковия капитал са значително по-малко зрели от съответните сектори в ЕС, като активите възлизат съответно само на 0,04 % и 0,01 % от БВП през 2024 г. в сравнение със средните стойности за ЕС от 0,46 % и 0,06 % от БВП. Освен това словенските домакинства обикновено държат голяма част от финансовите си активи в брой и депозити, вместо да инвестират в пазарни финансови инструменти. Секторът на пенсионните фондове има ниско равнище на активите — едва 7,1 % от БВП през 2024 г., което е третото най-ниско равнище в ЕС. Пазарът на небанково финансиране в Словения трябва да се разшири и диверсифицира, за да се увеличи наличието на рисков капитал и да се стимулират иновативните инвестиции и дългосрочната конкурентоспособност. В развитието на дяловото финансиране и рисковия капитал липсва подкрепа чрез капиталови инвестиции от страна на пенсионните институции, което може да допринесе за увеличаване на допълнителните пенсии и е важно за растежа на иновативните стартиращи предприятия.

(26) Изкопаемите горива, голяма част от които се внасят, продължават да съставляват значителен дял от енергийния микс на Словения (58 %), като допринасят и за по-високи и по-нестабилни цени, което от своя страна влияе върху конкурентоспособността. Освен това Словения трябваше да разчита на статистическо прехвърляне, за да постигне националната си цел в областта на енергията от възобновяеми източници (25 %). Въпреки известния успех са необходими допълнителни усилия, за да ускори внедряването на възобновяеми енергийни източници във всички сектори, включително разгръщане на съоръжения за акумулиране на енергия и прилагане на мерки за енергийна ефективност. Мерките за енергийна ефективност, особено санирането на сгради, продължават да се прилагат чрез националната рамка за финансиране и различни фондове на ЕС, включително МВУ, но Словения трябва да увеличи усилията си, за да помогне за постигането на дългосрочните цели на стратегията за саниране, за да се намали потреблението на енергия от сградите.

(27) Процедурите за издаване на разрешения и административните процедури за инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници в голям мащаб, включително вятърни инсталации, продължават да представляват основна пречка за възобновяемите енергийни източници в Словения. Въпреки че е постигнат напредък в реформирането на регулаторната рамка, процедурите на равнище околна среда и на общинско равнище могат да продължат до няколко години. Словения не е регистрирала увеличение на мощностите за вятърна енергия за повече от десетилетие, а внедряването на нови слънчеви фотоволтаични мощности се забави значително през 2025 г. в сравнение с предходните три години. Определянето на зони за ускорено внедряване на инсталации за енергия от възобновяеми източници, в които процедурите за издаване на разрешения и административните процедури са ефективно опростени и съкратени, би могло значително да спомогне за ускоряване на внедряването. Освен това изграждането на капацитет под формата на обучения и допълнителни ресурси, с които разполагат местните органи, би могло да спомогне за допълнителното ускоряване на обработката на исканията, както и за преодоляването опозицията по места. Същевременно регионите, които са в процес на постепенно прекратяване на използването на въглища, са изправени пред значителни предизвикателства по отношение на справедливия преход, свързани с икономическата диверсификация, преквалификацията на работната сила и развитието на инфраструктура за чиста енергия.

(28) Започнаха да намаляват ограниченията в електроенергийната мрежа, особено на равнище разпределение, отчасти поради осъществяването на инвестициите по МВУ. Поддържането на непрекъснатото интегриране на децентрализирани възобновяеми енергийни източници, като същевременно се отговори на нарастващото търсене на електричество от електрификацията, обаче ще изисква значително увеличение на инвестициите в мрежата, включително в цифровизацията.

(29) Навлизането на устойчив транспорт все още изостава от останалата част на ЕС, като зависимостта от личните автомобили остава много висока. Автомобилният транспорт продължава да бъде преобладаващият източник на емисии на парникови газове, замърсяване на въздуха и потребление на енергия в сектора. Всички тези стойности са над средните за ЕС. Направена беше стъпка напред в рамките на системата за основаващо се на разстоянието таксуване за тежкотоварни превозни средства. В ход са много големи инвестиции в железопътния транспорт и електромобилността в рамките на плана за възстановяване и устойчивост, Механизма за свързване на Европа и програмата по политиката на сближаване. Все още обаче съществува уместна необходимост да се обърне внимание на устойчивото предлагане и навлизане на пътническия транспорт и да се пристъпи към инвестиции в устойчива железопътна инфраструктура по коридорите на TEN-T, включително трансгранични участъци и подготовка на високоскоростни железопътни линии.

(30) Словения е силно уязвима и често изложена на рискове, свързани с климата, особено на наводнения, горещи вълни, суши и горски пожари, които са неравномерно разпределени между регионите и оказват отрицателно въздействие върху икономиката и обществото на страната. Въпреки нарастващите рискове Словения все още има един от най-ниските проценти на застрахователно покритие срещу екстремни метеорологични и климатични явления в ЕС, поради което остават пропуски във финансовата защита и се разкрива необходимостта от разширяване на използването и навлизането на механизми за застраховане срещу изменението на климата. През 2025 г. Словения прие нов закон за климата, с който значително се укрепи рамката за управление на адаптирането към изменението на климата. Словения също така прие наредба ([16]), с която се установяват правила за строителството, земеползването и други дейности в изложените на риск от наводнения и ерозия райони. Това обаче е само началото на процеса и ефективното прилагане на съответните политики все още изостава на национално, регионално и местно равнище. Изпълнението на мерките за защита от наводнения се забавя, а природосъобразните решения все още не се прилагат систематично във всички сектори. Въпреки усилията продължават да съществуват предизвикателства и по отношение на модернизирането на водната инфраструктура, възстановяването на фрагментираните сладководни екосистеми, намаляването на замърсяването на водите и справянето с влошаващото се състояние на природата и екосистемите в Словения, което продължава да отслабва устойчивостта на страната спрямо изменението на климата, устойчивостта на екосистемите и устойчивостта на водните ресурси.

(31) Постоянният недостиг на работна сила и несъответствията между търсените и предлаганите умения подкопават инвестициите и конкурентоспособността в Словения. Около половината от предприятията съобщават за недостиг на персонал, като процентът на свободните работни места е над средния за ЕС. Този недостиг се изостря от демографските промени, условията на труд, недостига на умения и несъответствията, особено в образованието, сектора на грижите, ИКТ, строителството и научните и техническите професии, което изисква умения в областта на науката, технологиите, инженерството и математиката (НТИМ). Словения изпитва значителен недостиг на цифрови умения, като 63,9 % от предприятията съобщават за недостиг на умения в областта на ИКТ, а уменията на възрастните в областта на цифровите технологии изостават от средното равнище за ЕС. Това възпрепятства цифровизацията на предприятията и представлява риск за развитието на човешкия капитал. Поради това са необходими стимули за повишаване на цифровата грамотност и компетентност. Освен това последното проучване PISA на ОИСР относно уменията на учениците разкри тревожна тенденция за намаляване на равнищата основните умения, а Международното проучване на компютърната и информационната грамотност (ICILS) показа ниска цифрова грамотност. Възникващият недостиг на „зелени“ умения ще окаже допълнителен натиск върху пазара на труда, като се очаква „зелените“ работни места да представляват 40 % от всички свободни работни места. За да запълни недостига на работна сила, Словения разчита на чуждестранни работници, които представляват 16 % от работната сила в страната и се очаква да достигнат 26 % до 2030 г. ([17]). Словения обаче е изправена пред предизвикателства при привличането на висококвалифицирани работници в сравнение с другите държави — членки на ЕС, потенциално поради фактори като равнищата на доходите, ниската цифровизация и приобщаването на работното място ([18]). Бавните административни процедури за трудовата миграция, трудностите при признаването на квалификациите и социалното приобщаване продължават да бъдат пречка за привличането и задържането на таланти. Освен това с цел адаптиране към структурните промени в обществото, от съществено значение ще бъде допълнително да се приведе образователната система в съответствие с нуждите на пазара на труда, да се използва пълноценно квалифицираната работна сила чрез предоставяне на инструменти на политиката в подкрепа на преминаването от едно работно място към друго, включително по-възрастните и нискоквалифицираните работници, и да се засили интеграцията на работниците мигранти на пазара на труда и в обществото.

([16]) Наредбата за условията и ограниченията за пространствени интервенции и извършването на дейности в райони, застрашени от наводнения и свързаната с тях ерозия на вътрешните води и морето.

([17]) Вж. MoLFSAEO, Analiza razmer na trgu dela in rezultati srednje in dolgoročnih napovedi potreb trga dela do leta 2039, октомври 2025 г.

([18]) Вж. IMAD, Доклад за качеството на живот — Доклад за развитието за 2025 г.

(32) Въпреки че по-скорошните данни от проучването на работната сила показват известен напредък между 2022 г. и 2024 г., участието на възрастните в обучение остава ниско, значително под средното равнище за ЕС (Проучване на образованието за възрастни за 2022 г., Словения: 26,5 %, ЕС: 39,5 %), както и доста под националната цел на Словения за 2030 г. от 60 %. От решаващо значение е ученето и обучението през целия живот да обхванат цялото възрастно население, включително уязвимите групи. Процентът на възрастните в Словения с поне основни цифрови умения е намалял допълнително през 2025 г. до 46,5 % (60,4 % за ЕС) и води до забавяне на цифровия преход. Словения е поела ангажимент да разработи национален план за действие относно уменията; подготовката обаче все още е на ранен етап, поради което все още е преждевременно да се оценява потенциалното ѝ въздействие.

(33) Систематичното, съдържателно и навременно участие на местните и регионалните органи, социалните партньори, гражданското общество и други съответни заинтересовани страни продължава да бъде от съществено значение, за да се гарантира широка ангажираност за успешното изпълнение на инструментите за финансиране на Съюза, както и в контекста на европейския семестър.

(34) Като част от плана за възстановяване и устойчивост реформата на заплатите в публичния сектор на Словения влезе в сила през януари 2025 г., като заплатите в публичния сектор постепенно нарастваха, включително за здравните работници, лицата, полагащи дългосрочни грижи, и учителите. Успоредно с реформата на заплатите през октомври 2025 г. беше въведена нова зимна надбавка, а законоустановената минимална работна заплата беше увеличена с 16 % през януари 2026 г. През 2024 г. Словения въведе и мерки за подобряване на подсигуряването с персонал и условията на труд в здравеопазването, дългосрочните и социалните грижи, като например стипендии за професии в областта на здравеопазването и социалната работа, улесняване на признаването на професионалните квалификации на чуждестранните здравни специалисти и пилотна стажантска програма за медицински сестри болногледачи (2024 – 2026 г.), макар че някои от тези мерки все още не са изцяло изпълнени. Независимо от това продължава да съществува недостиг на работна сила и умения, като около 80 % от работодателите в тези сектори съобщават за трудности при намирането на работници, което възпрепятства достъпа и ефективното предоставяне на здравни услуги и услуги за дългосрочни грижи, включително в обезлюдяващите се региони. Делът на здравните и социалните работници в общата заетост в Словения вече е нисък в сравнение със средната стойност за ОИСР (7,8 % спрямо 10,9 % по данни от 2023 г.) и броят на медицинските сестри и лекарите на глава от населението е по-малък от средната стойност за ЕС ([19]). Условията на труд в сектора на здравеопазването и дългосрочните грижи са трудни поради голямото работно натоварване на заетия в момента персонал, включително по-дългото работно време, смените и нощния труд, което увеличава физическото и емоционалното натоварване и води до по-чести отпуски по болест ([20]). Без спешни действия на политиката се очаква положението да се влоши поради застаряването на населението, пенсионирането на персонала и изтичането на работници, полагащи официални грижи, към чужди държави или други професии. За да се справи с тези предизвикателства, правителството прие стратегия за създаване на всеобхватна рамка за укрепване, развитие и гарантиране на дългосрочната устойчивост на работната сила в областта на здравеопазването. Учителската професия също е изправена пред недостиг, който до голяма степен се дължи на ниския престиж на професията, както и на административната тежест.

(35) С оглед на тясната взаимообвързаност между икономиките на държавите членки от еврозоната и колективния им принос за функционирането на Икономическия и паричен съюз, през 2026 г. Съветът препоръча на държавите членки от еврозоната да предприемат действия, включително чрез своите ПВУ, за да изпълнят препоръката от 2026 г. относно икономическата политика на еврозоната. За Словения препоръка 1 спомага за изпълнението на първата и третата препоръка относно еврозоната, препоръка 2 спомага за изпълнението на четвъртата препоръка относно еврозоната, препоръка 3 спомага за изпълнението на седмата, осмата и деветата препоръка относно еврозоната, препоръка 4 спомага за изпълнението на седмата препоръка относно еврозоната, а препоръка 5 спомага за изпълнението на петата препоръка относно еврозоната.

([19]) Съгласно новоприетото определение на Евростат за медицински сестри (съгласно Директива 2005/36/ЕО относно признаването на професионалните квалификации) осигуреността с медицински сестри е значително по-ниска в сравнение с тази, изчислена въз основа на по-широка дефиниция, каквато например се използва в статистиката на ОИСР в областта на здравеопазването.

([20]) Според Словенския здравноосигурителен институт средната загуба на работни дни на служител поради отпуск по болест през 2025 г. е била 8,6 дни, а процентът на отсъствията е бил 6,97 %. Окончателният доклад относно насърчаването на професиите в областта на дългосрочните грижи от Министерството на здравеопазването (2024 г.) показва, че в областта на дългосрочните грижи 40 % от персонала работи повече от 41 часа седмично, а 10 % — повече от 46 часа седмично.

(36) С оглед на решаващата роля на човешкия капитал за повишаване на конкурентоспособността и стратегическата автономност на Съюза, през 2026 г. Съветът препоръча на държавите членки да предприемат действия за спешно справяне със структурните предизвикателства, свързани с човешкия капитал, в областта на уменията и образованието и обучението, които възпрепятстват конкурентоспособността. Специфичните за държавата препоръки за 2026 г., отправени към Словения, могат да допринесат за изпълнението на препоръката на Съвета относно човешкия капитал в Съюза.

ПРЕПОРЪЧВА на Словения да предприеме през 2026 г. и 2027 г. следните действия:

1. Да предприеме действия за контрол на нетните разходи, за да се съблюдават максималните темпове на растеж, препоръчани от Съвета на 21 януари 2025 г., като се има предвид отклонението, отчетено до 2025 г., и съществения отклонение, прогнозирано от Комисията за 2026 г. спрямо препоръчания таван на нетните разходи, и същевременно се използва гъвкавостта, предоставена от националната клауза за дерогация, задействана от Съвета. Да увеличи общите разходи и готовност в областта на отбраната и сигурността, като същевременно гарантира устойчивостта на обслужването на дълга и ефективността на разходите и постепенно адаптира бюджета, за да поддържа структурно по-високи разходи за отбрана. Да гарантира, че мерките, предприети за смекчаване на въздействието на покачването на цените на енергията, са временни и насочени към защита на уязвимите домакинства или към задоволяване на нуждите на енергоемките предприятия, запазват стимулите за икономии на енергия, както и че фискалните разходи за тези мерки са съвместими с поетите ангажименти по фискалната рамка на ЕС. Да пренасочи данъчните приходи към по-устойчиви източници, благоприятстващи в по-голяма степен растежа. Да подобри ефективността на публичните разходи, по-специално като извърши прегледи на разходите в най-големите области на разходи.

2. Да осигури непрекъснатост на реформите и инвестициите, осъществявани в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост. Да поддържа темпа на изпълнение на програмите по политиката на сближаване, като се основава, когато е целесъобразно, на преразпределението към стратегическите приоритети и възможностите за гъвкавост, договорени в контекста на междинния преглед на рамката на политиката на сближаване.

3. Да опрости регулирането, да подобри регулаторните инструменти и да намали административната тежест за предприятията, включително при някои услуги и регулирани професии, както и да намали пречките пред търговията с услуги. Да засили конкурентоспособността, като насърчи бизнес динамиката и създаването на дружества с висок растеж чрез подобряване на условията за капиталови инвестиции, включително инвестиции в рисков капитал, за институционални инвеститори, както и за инвестиции в научноизследователска, развойна и иновационна дейност, като се вземат предвид териториалните различия в НИРД и производителността. Да ускори цифровизацията на обществените услуги, включително чрез подобрена оперативна съвместимост и повторно използване на данните.

4. Да ускори внедряването на възобновяеми енергийни източници и акумулиране на енергия, включително чрез рационализиране и ускоряване на административните процедури и процедурите за издаване на разрешения. Да укрепи инфраструктурата на електроенергийната мрежа на равнище разпределение и да въведе компоненти за интелигентни енергийни мрежи. Освен това да ускори прилагането на мерки за енергийна ефективност, особено в строителния сектор. Да насърчи електрификацията и цифровизацията на транспортния сектор и да съсредоточи инвестициите върху устойчивия транспорт, по-специално върху железопътната мрежа TEN-T и развитието на градската мобилност и пътническия транспорт, като се вземат предвид териториалните различия. Да продължи да засилва устойчивостта спрямо изменението на климата, устойчивостта на екосистемите и устойчивостта на водните ресурси чрез прилагане на целенасочени мерки за адаптиране към изменението на климата и за опазване на околната среда.

5. Да се справи с недостига на работна сила, като засили предоставянето и придобиването на умения и компетентности, включително основни умения сред учениците, като приведе допълнително в съответствие образователната система с нуждите на пазара на труда. Да ускори процедурите за издаване на разрешения за работа и признаване на квалификациите на чуждестранните работници, включително на висококвалифицираните. Да насърчи ученето през целия живот, повишаването на квалификацията и преквалификацията на възрастните, включително по отношение на основните цифрови умения. Да подобри допълнително несвързаните със заплатата условия на труд и привлекателността им, особено в секторите на здравеопазването, социалните и дългосрочните грижи и преподаването.

Съставено в Брюксел на 10 юли 2026 година.

За Съвета

Председател

S. HARRIS